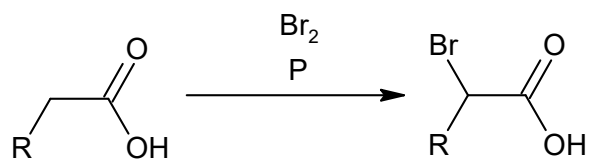
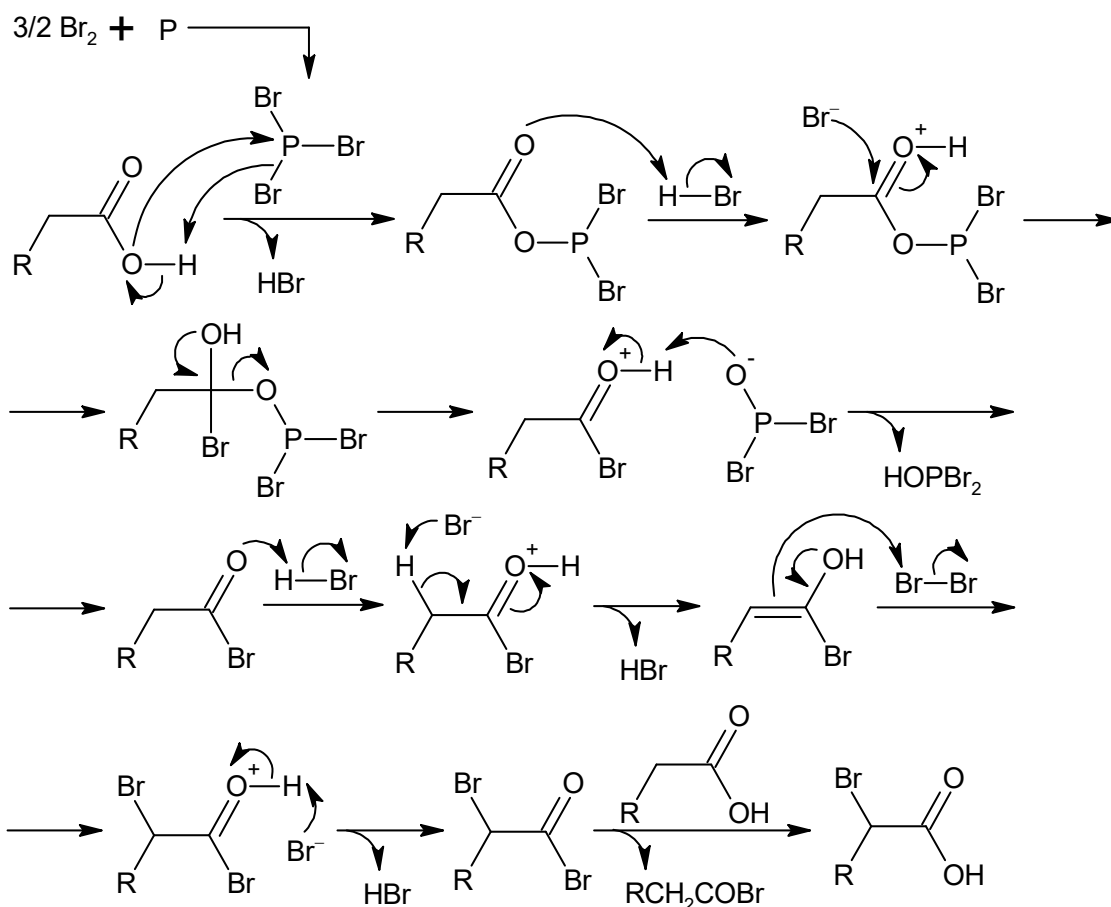

Hell-Volhard-Zelinského reakcia (Hell-Volhard-Zelinsky reaction)

Hell-Volhard-Zelinského reakcia je reakciou karboxylovej kyseliny v prostredí brómu a červeného fosforu za vzniku α -brómovanej karboxylovej kyseliny.

Mechanizmus

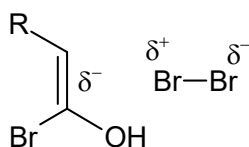
α -brominácia karboxylových kyselín začína reakciou brómu s červeným fosforom za vzniku bromidu fosforitého. PBr_3 je silne korozívny, preto je príprava *in situ* výhodou. Tento reaguje s karboxylovou kyselinou za vzniku odpovedajúceho aduktu a kyseliny bromovodíkovej. Po vzniku bromidu karboxylovej kyseliny dochádza v kyslom prostredí k vytvoreniu enol formy, ktorá nukleofilne atakuje molekulu brómu. Vzniká tak bromid karboxylovej kyseliny s brómom naviazaným aj v α -polohe. Tento s novou molekulou karboxylovej kyseliny poskytuje výsledný produkt, ktorým je α -brómovaná karboxylová

kyselina a nový bromid pôvodnej karboxylovej kyseliny, ktorý môže opätovne vstúpiť do reakcie na začiatku cyklu.

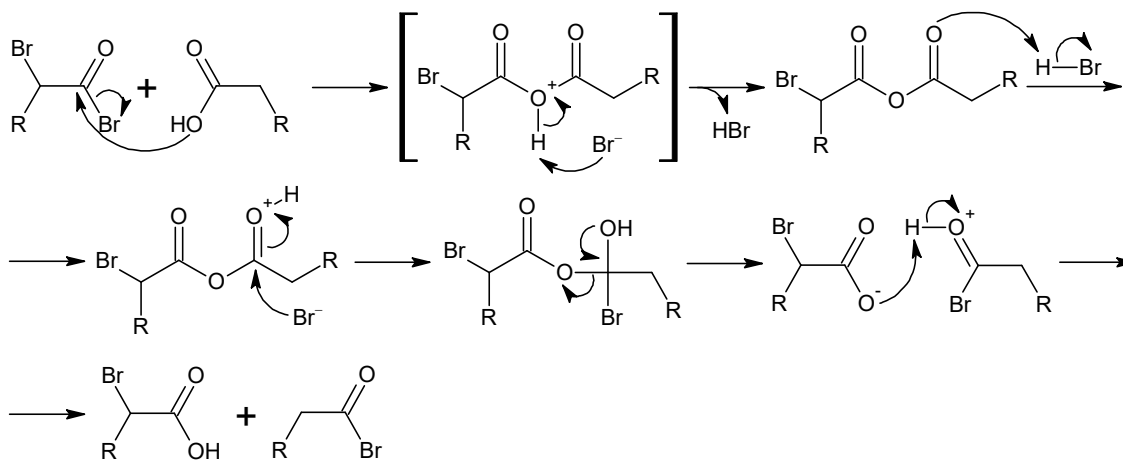
Poznámka:

Bromid fosforitý vzniká in situ vo veľmi malých množstvách, čo je postačujúce, nakoľko pre prebehnutie reakcie je potrebné iba katalytické množstvo.

Pôvodne neutrálna molekula brómu sa v prítomnosti molekúl obsahujúcich π -väzbu (enol forma bromidu karboxylovej kyseliny) polarizuje, čo umožňuje nukleofilný atak.

Reakcia karboxylovej kyseliny s bromidom kyseliny s brómom v α -polohe prebieha cez štádium anhydridu za vzniku α -brómovanej karboxylovej kyseliny a bromidu pôvodnej karboxylovej kyseliny.

Reakcia sa môže použiť aj na α -chloráciu, kedy in situ vzniká v prítomnosti červeného fosforu PCl_3 . Pri chlorácii však môže byť využitý ako katalyzátor aj jód, kedy vzniká aktívne halogenačné činidlo ICl_3 .

Reakcia je pomenovaná po jej objaviteľoch, nemeckých chemikoch Carl Magnus von Hellovi (1849–1926) a Jacob Volhardovi (1834–1910) a ruskom chemikovi Nikolay Dimitrievich Zelinskym (1861–1953).

McMurry J.: *Organic Chemistry*. 8. vyd. Cornell University, Canada, 2012, s. 876-877. ISBN 978-0-8400-5444-9.

Vollhardt K.P.C., Shore N.E.: *Organic Chemistry: Structure and Function*. 6. vyd. W.H. Freeman and Company, NY, 2011, s. 898-899. ISBN 978-1-4292-0494-1.

Cram D.J., Hammond G.S.: *Organická chemie*. 1. české vyd. Academia, Praha, 1969, s. 511-512.